

Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich w 2011 roku

W 2011 roku Zarząd Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich pracował w składzie:

Iwona Iwanicka (Łódź)	- prezes Stowarzyszenia
Marzena Krysa (Wrocław)	- wiceprezes
Robert Lis (Kalisz)	- wiceprezes
Elżbieta Dybowska (Poznań)	- członek Zarządu
Maria Piętaś – Frączek	- członek Zarządu

Zarząd w okresie sprawozdawczym odbył cztery posiedzenia podejmując niżej wymienione tematy:

- przygotowywanie projektów uchwał do rozpatrzenia przez Walne Zgromadzenie,
- wykonywanie uchwał Walnego Zgromadzenia,
- wypracowywanie kierunków działania,
- promowanie Stowarzyszenia w kraju i zagranicą,
- reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz,
- pozyskiwanie nowych członków Stowarzyszenia,
- zarządzanie finansami Stowarzyszenia.

W okresach pomiędzy posiedzeniami członkowie Zarządu kontaktowali się ze sobą i ustalali bieżące sprawy. Szczegółowe informacje przedstawiono poniżej.

1. Monitorowanie i ewaluacja działań Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich

a) Pozyskiwanie nowych członków.

W wyniku działań promocyjnych Zarządu zainteresowanie ruchem Zdrowych Miast wykazały: Brodnica, Puławy, Dąbrowa Górnicza, Gorzów Wlk. Rada Gminy Brodnicy podjęła uchwałę o przystąpieniu do Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich.

b) Ewaluacja działań w miastach członkowskich Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich.

Informacje za rok 2010 przekazało 31 miast (71 % członków Stowarzyszenia). Coroczne raporty z działań lokalnych pozwalają na monitorowanie działań oraz tworzą pełny obraz Zdrowych Miast w Polsce.

Z Raportu wynika, że:

- Wszystkie miasta i gminy mają stabilne wsparcie dla programu Zdrowe Miasta ze strony władz lokalnych, a nawet 23% uważa je za entuzjastyczne,
- 84% miast ma zabezpieczone środki na działania; w finansowanie działań włączają się również:
  - Narodowy Fundusz Zdrowia, wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; miasta korzystają również z funduszy Unii Europejskiej,
- w 42% miast w działania włącza się sektor prywatny, głównie jako sponsor;
- zakres działań ograniczają środki finansowe i zasoby ludzkie (mała liczba osób zaangażowanych w organizację działań),
- działania podejmowane w miastach i gminach obejmują ponad 50 tematów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia (w tym profilaktyki uzależnień), spraw społecznych (dot. osób niepełnosprawnych i starszych), edukacji ekologicznej oraz działań na rzecz ochrony środowiska (kanalizacji, eliminacji azbestu, gospodarki odpadami, ścieżek rowerowych), zagospodarowania terenu i planowania urbanistycznego sprzyjającego zdrowiu,
- 68% miast realizuje inne programy Światowej Organizacji Zdrowia, najczęściej jest to program Szkoła Promująca Zdrowie,
- w 97% miast społeczność lokalna zaangażowana jest w realizację działań w ramach programu Zdrowe Miasta, głównie poprzez organizacje pozarządowe,
- najczęstsze trudności to: niewystarczające zasoby finansowe (42% miast) i małe zasoby ludzkie, ale 8 miast (26% ankietowanych) nie narzeka na żadne trudności,
- czynniki sprzyjające sukcesom to: dobra współpraca z partnerami (45% miast), duże zaangażowanie i entuzjazm osób pracujących na rzecz programu (29%), aktywność organizacji pozarządowych (29%), wsparcie i przyjazny klimat tworzony przez władze miasta (23%), stabilny budżet oraz społeczne zapotrzebowanie na działania realizowane pod szyldem Zdrowego Miasta,
- 81% miast planowało swoje działania w ramach programu ustalając priorytety na rok 2010 lub realizowało wieloletnią strategię, ale 16% miast nadal działa w oparciu o „akcje”,

- wśród korzyści z realizacji programu podawanych przez koordynatorów najczęściej to:
- wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców,
  - aktywizacja społeczności lokalnej,
  - wymiana doświadczeń z innymi miastami,
  - poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
  - stabilność działań,
  - platforma do współpracy różnych partnerów, aktywizacja partnerów,
  - motywacja do działań,
  - szkolenia i granty SZMP.

Obraz działań lokalnych, który powstaje na podstawie raportów ukazuje bardzo szeroki wachlarz przedsięwzięć, często opartych na lokalnych programach autorskich, stabilne wsparcie polityków, zabezpieczenie w budżetach miast środków finansowych. Bogate, kilkunastoletnie doświadczenia w działaniach prozdrowotnych, opartych na idei Zdrowych Miast, z pewnością warto promować wśród samorządów lokalnych poza Stowarzyszeniem Zdrowych Miast Polskich.

2. Współpraca z organizacjami, instytucjami, gminami w kraju.

- a) Główny Inspektor Sanitarny
- b) Polska Unia Onkologii – Program MAM HAKA NA RAKA.
- c) Polska Koalicja na Rzecz Walki z Rakiem Szyjki Macicy
- d) Ministerstwo Sportu i Kultury Fizycznej
- e) Współpraca z Instytutem Leków
- f) Współpraca z Programem Szkół Promujących Zdrowie
- g) Współpraca z Stowarzyszeniem CEESTAHC
- h) Współpraca z organizacjami, instytucjami

3. Współpraca międzynarodowa

- a) SZMP uczestniczy w **V fazie programu Zdrowe Miasta Światowej Organizacji Zdrowia (WHO)**. Jest członkiem Europejskiej Sieci Narodowych Sieci Zdrowych Miast i posiada certyfikat WHO.
W Europejskiej Sieci Zdrowych Miast są trzy polskie miasta: Łódź, Poznań i Warszawa.

b) Konferencja Europejskiej Sieci Zdrowych Miast

W dniach 15 - 18 czerwca 2011 roku w Liege (Belgia) odbyło się coroczne spotkanie europejskich Zdrowych Miast. W Konferencji wzięło udział ponad 330 osób z 143 miast Europy. Polskę reprezentowały delegacje z Łodzi, Poznania i Warszawy.

Główne tematy konferencji to:

- nowa strategia zdrowotna Biura Regionalnego Europy WHO, HEALTH 2020
- konsultacje dokumentu HEALTH 2020 w różnych krajach Europy.

Sesje tematyczne dotyczyły:

- włączania mieszkańców w działania służące wyrównywaniu zdrowia i tworzeniu warunków środowiskowych wspierających zdrowie,
- promowania aktywnego stylu życia,
- bezpiecznego przemieszczania się,
- edukacji i budowania silnych społeczności lokalnych,
- wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych,
- działań w zakresie profilaktyki uzależnień.

Sesje edukacyjne prowadzone przez ekspertów Światowej Organizacji Zdrowia poświęcone były: uwzględnianiu równości w zdrowiu przy planowaniu przestrzennym, możliwości wpływania na społeczne determinanty zdrowia, przygotowania lokalnych strategii dot. redukcji nierówności w zdrowiu, kompetencji w dziedzinie zdrowia (health literacy) - sesje dawały możliwość konsultacji lokalnych problemów i rozwiązań z ekspertami z danej dziedziny.

Głównym tematem sesji koordynatorów Zdrowych Miast był coroczny raport dla Światowej Organizacji Zdrowia, który nadal sprawia miastom wiele trudności. Bliższej współpracy miast w określonych obszarach mają służyć sieci tematyczne: zdrowe środowisko miejskie, zdrowie ludzi starszych, kompetencje w dziedzinie zdrowia, równość w zdrowiu, aktywność fizyczna.

W czasie Konferencji odbyły się wybory nowych członków Komitetu Doradczego WHO ds. Zdrowych Miast. Przez następny rok będzie on liczył 7 osób, przewodniczącą jest Iwona Iwanicka, reprezentująca Łódź i Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich.

Iwona Iwanicka aktywnie uczestniczyła w Konferencji przedstawiając raport Komitetu Doradczego, prowadząc sesje robocze koordynatorów Zdrowych Miast oraz prezentując wystąpienia tematyczne: Zielony Krąg Tradycji i Kultury w Łodzi i Edukacja i wymiana doświadczeń w działaniach Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich.

Narodowa Sieć Zdrowych Miast zaplanowała na 2012 r. wydawanie biuletynu dot. działań sieci narodowych oraz szkolenie na temat współpracy międzysektorowej na rzecz zdrowia – „zdrowie w politykach lokalnych” (szkolenie odbędzie się w marcu w Dubrowniku - Chorwacja).

Do czerwca 2011 r. certyfikat Zdrowego Miasta Światowej Organizacji Zdrowia na lata 2009-2013 otrzymało 90 miast (w tym Łódź, Poznań i Warszawa), z czego 25 to miasta nowe. Kolejnych 13 miast złożyło wnioski aplikacyjne, które są na etapie oceny. Odnowienie certyfikatów obowiązuje również narodowe sieci Zdrowych Miast – certyfikat potwierdzający spełnienie wymogów WHO dla narodowych sieci Zdrowych miast otrzymało 20 sieci narodowych, w tym Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich.

c) Spotkanie Komitetu Doradczego WHO ds. Zdrowych Miast, Manchester (Wielka Brytania), 4 - 6 grudnia 2011.

Podczas spotkania omówiono takie sprawy, jak:

- **Nowa strategia zdrowia dla Europy HEALTH 2020.**
- **Europejska Sieć Zdrowych Miast Światowej Organizacji Zdrowia** – aktualnie liczy 93 członków, 4 miasta znajdują się w trakcie procesu aplikacji. W minionym roku do Sieci dołączyło 13 miast.
- **narodowe sieci Zdrowych Miast w Regionie Europejskim** – 21 sieci spełnia wymogi WHO i otrzymało certyfikaty. W tym roku Narodowa Sieć Zdrowych Miast powstała w Wielkiej Brytanii. W najbliższym czasie wskazane jest zainteresowanie programem nowych krajów, takich jak Rumunia, Bułgaria, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra. W roku 2012 narodowe sieci Zdrowych Miast planują wydawanie biuletynu informacyjnego – wersja elektroniczna, dostępna na stronie WHO oraz zorganizowanie szkolenia nt. równości w zdrowiu – Dubrownik, marzec 2012.
- **V faza programu Zdrowe Miasta** - będą funkcjonowały 4 sieci tematyczne, przeznaczone dla miast szczególnie zainteresowanych danym tematem: planowanie urbanistyczne wspierające zdrowie, zdrowe starzenie się, kompetencje w dziedzinie zdrowia oraz równość w zdrowiu.
- **Ewaluacja V fazy programu Zdrowe Miast.**
- **Konferencja Zdrowych Miast w 2012 roku** - formalne aplikacje przedstawiły 2 miasta: Vitoria-Gasteiz (Hiszpania) i Petersburg (Rosja). Petersburg był członkiem Sieci w latach 1988-1992. Decyzję o wyborze miejsca podejmie WHO. Konferencja odbędzie się w czerwcu 2012 – o szczegółowej dacie zdecyduje gospodarz. Główny nacisk położony będzie na efektywność w działaniach społecznych w Zdrowych Miastach.
- **Światowy Dzień Zdrowia w 2012** - będzie poświęcony problematyce

starzejącej się społeczności – temat ten jest jednym z priorytetów w ramach programu Zdrowe Miasta na lata 2009-2013.

4. Konferencje

a) **XX Krajowa Konferencja Zdrowych Miast Polskich.**

W dniach 21-23 września 2011 roku w Kaliszu odbyła się XX Konferencja Zdrowych Miast Polskich, której tematem przewodnim Konferencji było: *Kształtowanie stylu życia jako element polityki lokalnej*. Uczestniczyło w niej około 100 osób, zarówno z miast członkowskich Stowarzyszenia jak i innych zainteresowanych działaniami w tym obszarze.

W imieniu władz miasta gości powitali Pan dr inż. Janusz Pęcherz, Prezydent Miasta Kalisza oraz gospodarz obiektu, gdzie odbywała się konferencja – prof. zw. dr inż. Jan Chajda, Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Kaliszu. Głos zabrali również: Prezes Stowarzyszenia, Iwona Iwanicka oraz przedstawiciel Ministerstwa Zdrowia, Pan Kuba Sękowski, który przedstawił aktualny stan prac nad Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego. Inauguracyjny wykład na temat praktycznych aspektów profilaktyki chorób wygłosił prof. dr hab. Jacek Wysocki. Pani Małgorzata Stelmach, Dyrektor Fundacji MSD dla Zdrowia Kobiet, zaprezentowała działania w ramach Polskiej Koalicji na Rzecz Walki z Rakiem Szyjki Macicy, do której przystąpiło również Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich.

Wystąpienia merytoryczne prezentowane były w sesjach tematycznych: Zdrowy styl życia, Aktywizacja różnych grup społecznych jako element zapobiegający wykluczeniu społecznemu, Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień w działaniach społeczności lokalnej oraz Środowisko przyjazne dla zdrowia.

Łącznie wygłoszono ponad 30 referatów, a w sesji Granty 2010 zaprezentowano 9 projektów zrealizowanych przy wsparciu Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich. Miłą przerwą w obradach była piesza wycieczka po Kaliszu. Dużym przeżyciem był również kameralny koncert Mietka Szcześniaka – kaliszczanina, który nie zapomina o swoim rodzinnym mieście i chętnie włącza się w jego promocję (informacja – Biuletyn 40).

b) Miasta członkowskie uczestniczyły w spotkaniach, konferencjach lokalnych, m. in. w takich jak:

- XII Ogólnopolska Konferencja Naukowa "Tytoń a Zdrowie - Przyszłość Wolna od Dymu", *Poznań*, 16 - 18 listopada 2011 roku (Organizatorem

- konferencji był Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania).
- Cykl Konferencji Samorządowych. Stowarzyszenie CEESTAHC przy partnerstwie Polskiego Towarzystwa Programów Zdrowotnych oraz Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich przeprowadziło cykl konferencji edukacyjnych pt. Modelowy program zdrowotny dotyczący profilaktyki wtórnej u pacjentów po ostrych zespołach wieńcowych (OZW) - w Łodzi (2 grudnia), w Gdańsku (7 grudnia), w Lublinie (16 grudnia), w Poznaniu (19 stycznia 2012 r.).
  - Know Health I Międzynarodowe Forum Promocji i Profilaktyki Zdrowotnej Przegląd najlepszych praktyk – korzyści społeczne i strategie na przyszłość Wrocław, 18 - 20 października 2011 roku Organizator: Stowarzyszenie Forum Medicum we współpracy z Wrocławskim Instytutem Zdrowia Publicznego – Konsorcjum łączące Akademię Medyczną, Wojewodą Dolnośląskim, Marszałkiem Województwa Dolnośląskiego oraz Miastem Wrocław.

5. Szkolenia i inne

- a) W dniach 23 – 24 marca br – Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich odbyło się szkolenie dla przedstawicieli miast członkowskich Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich nt. „**Marketing społeczny. Kampania „Zdrowe kobiety w Zdrowych Miastach”**” (dofinansowane z nagrodzonego Grantu Fundacji „MSD dla Zdrowia Kobiet”).
- b) 30 maja 2011 r. w Warszawie w Pałacu Kultury i Nauki odbyła się konferencja szkoleniowa nt. przygotowania programu ochrony zdrowia psychicznego dla samorządów lokalnych.
- Wytyczne Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego przedstawił Naczelnik Wydziału Psychiatrii i Patologii Społecznych Departamentu Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia – p. Kuba Sękowski, natomiast **Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego** omówił p. prof. Jacek Wciórka - jeden z autorów programu, Konsultant wojewódzki woj. mazowieckiego w dziedzinie psychiatrii (Instytut Psychiatrii i Neurologii).
- Udział w szkoleniu był bezpłatny. Koszty pokryto ze środków SZMP. Współorganizatorem spotkania był Wydział Zdrowia Publicznego Biura Polityki Zdrowotnej Urzędu m. st. Warszawy.
- c) Cykl Warsztatów Samorządowych organizowanych przez Stowarzyszenie CEESTAHC przy partnerstwie Polskiego Towarzystwa Programów

Zdrowotnych i patronacie Związku Powiatów Polskich oraz Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich nt. Doskonalenie tworzenia programów zdrowotnych przez jednostki samorządu terytorialnego. Warsztaty prowadzone były przez ekspertów z dziedziny zdrowia publicznego oraz oceny technologii medycznych oraz doświadczeni w tej dziedzinie samorządowcy. Warsztaty przeprowadzono w 13 miastach, w tym w 8 członkowskich SZMP.

6. Konkurs programów.

Konkurs „Granty 2011” dla miast członkowskich Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich obejmował:

- Zdrowie kobiet
- Aktywność fizyczna a zdrowie
- Ekologia a zdrowie
- Zdrowie psychiczne.

Na konkurs wpłynęło 48 wniosków z 18 miast i gmin członkowskich Stowarzyszenia. Komisja Konkursowa złożona z przedstawicieli 3 miast, które złożyły wnioski rekomendowała 10 projektów.

Zarząd Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich zdecydował o przyznaniu dofinansowania na realizację następujących projektów:

1. „Bractwo zdrowia i przygody” - Szkoła Podstawowa Nr 8, Tarnów;
2. „Grunt to zdrowie i czyste środowisko” - Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Królowej Jadwigi, Wieluń;
3. „Przyjazny dialog i mądre wsparcie” - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Warszawa-Ursynów;
4. Program Terapeutyczny „Gimnastyka Zdrowia”- Przedszkole Samorządowe nr 1 BAJKA, Ciechocinek;
5. „Program wspomaganie rozwoju dziecka w wieku od 6 miesięcy do 3 lat” - Żłobek Miejski Nr 1, Białystok;
6. Projekt „Klub Pacjenta” - Środowiskowy Dom Samopomocy, Turek;
7. „Zagraj starości na nosie” - Dom pomocy społecznej - dom nauczyciela w Bielsku – Białej;
8. Program wsparcia dla rodzin, opiekunów osób niepełnosprawnych z chorobą nowotworową – Rudzkie Stowarzyszenie Amazonki „Relaks”, Ruda Śląska;
9. Program „Ruch plus dieta plus stres równa się zdrowie” - Stowarzyszenie wspierania młodych talentów „Łowcy Pereł”, Rzeszów;
10. „Schizofrenia – Otwórzcie drzwi” - Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych, Legnica.

W konkursie Granty 2011 rozdysponowano kwotę 28 407,00 zł.
Szczegółowe informacje podano w sprawozdaniu z wykonania budżetu 2011 r.
oraz w biuletynie nr 39.

7. Promocja Stowarzyszenia, wydawnictwa i poligrafia.

- a) Na bieżąco uaktualniana jest **strona internetowa** Stowarzyszenia. Prace związane z obsługą witryny internetowej koordynuje biuro SZMP.
- b) W 2011 r. powstały cztery kolejne numery: 37, 38, 39, 40 **Biuletynu Stowarzyszenia ZMP**.
- c) **Stoisko z materiałami Stowarzyszenia na Konferencji Zdrowych Miast w Kaliszu.**
Na stoisku były dostępne foldery promocyjne Stowarzyszenia, informacje o programie Zdrowe Miasta w Polsce i na świecie, statut Stowarzyszenia, Biuletyn Stowarzyszenia, „Materiały wybrane” zawierające informacje o ruchu zdrowych miast w Polsce i na świecie, broszury tematyczne wydane przez SZMP oraz polskie tłumaczenia wydawnictw WHO dotyczących programu ZM.
- d) Wydano **kalendarze na 2012** promujące Stowarzyszenie.
Kalendarze przesłano do władz miast członkowskich oraz do przedstawicieli instytucji i organizacji współpracujących ze Stowarzyszeniem.
- e) Propagowanie SZMP podczas różnych europejskich, ogólnopolskich, regionalnych, lokalnych konferencji, zjazdów i spotkań.

8. Różne

- a) W 2001 r. Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich realizowało program „Zdrowe kobiety w zdrowych miastach” dofinansowany przez Fundację MSD dla Zdrowia Kobiet w ramach konkursu grantów w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia kobiet w Polsce, ogłoszonego 2010 r. (nagroda w wysokości 20 tys. zł).

W ramach programu przeprowadzono szkolenie w zakresie marketingu społecznego (przygotowanie do kampanii edukacyjnej w miastach członkowskich na temat zdrowia kobiet), opracowano i wydano poradnik

„Marketing społeczny dla zdrowia kobiet” dostępny na stronie internetowej SZMP i Fundacji MSD dla Zdrowia Kobiet. Działania lokalne w miastach członkowskich dofinansowano w ramach Konkursu Grantów 2011 SZMP.

- b) W wielu miastach członkowskich Stowarzyszenia obchodzono Światowy Dzień Zdrowia (7 kwietnia) pod tematem roboczym w 2011 r. *Oporność na antybiotyki – oporność bakteryjna i jej globalne rozprzestrzenianie się. Tę tematykę promował kalendarz SZMP na rok 2011.*
- c) SZMP również w 2011 r. objęło patronat nad Ogólnopolską Kampanią Profilaktyki Zakażeń Meningokokowych „Nie! Dla meningokoków” (zainicjowaną w 2008 roku), informującą Polaków o groźnych zakażeniach wywoływanych przez meningokoki typu C oraz edukującą polskie społeczeństwo o profilaktyce zachorowań.

Przedstawiciel
Gminy Miejskiej Ciechocinek
w Walnym Zgromadzeniu SZMP

Wojciech Marjański

Ciechocinek 16.05.2012 r.